

VAS MEGYEI KÖZGYŰLÉS ELNÖKE

Települések fejlesztéseinek megvalósításával kapcsolatos tapasztalatok, eredmények

A megyei önkormányzat szerepkörének 2012-ben történt jelentős módosulása következtében a Vas Megyei Önkormányzat szerepkörét is egyre inkább a terület- és vidékfejlesztés dominálta az elmúlt években. Ezen feladatkör kapcsán a megyei önkormányzat legfontosabb partnereivé a települési önkormányzatok váltak. A megyei önkormányzat mind a 2014-2020 közötti fejlesztési periódusra történő felkészülési, tervezési folyamat során, mind a – megyei önkormányzatok és megyei jogú városok hatáskörébe utalt – Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) megvalósítási folyamatában kiemelt feladatának tekintette és tekinti a települési önkormányzatok bevonását, a velük történő intenzív együttműködés kialakítását.

A megye 215 települési önkormányzatának döntő többségével aktív a munkakapcsolat. A TOP eddig eredményeként a települések fele, összesen 107 db település – konzorciumvezetőként 74, míg konzorciumi tagként 33 db – részesült legalább egy projekt keretében támogatásban. A Vas Megyei Önkormányzat vagy annak hivatala 70 település számára végez projektmenedzsmenti feladatokat a TOP keretében (ebből 52 település konzorciumvezetőként vesz részt a projektekben.) A megyei közreműködéssel zajló fejlesztések 76 darab projektet jelentenek, ezek összköltsége összesen 9,4 milliárd forint.

Bár konkrét jogszabályi kötelezettségként nem merül fel, de a TOP mellett a 2019 év elején hazai finanszírozással indult Magyar Falu Program keretében indult pályázati kiírások kapcsán is vállalt feladatot a megyei önkormányzat hivatala. 8 kistélepülés összesen 12 pályázatának benyújtásában működött közre a hivatal, amelyek támogatási igénye összesen 307 millió Ft. A Program első döntései már megtörténtek, a benyújtott pályázatok közül 3 esetben született már támogató döntés, összesen 56 millió Ft megítélt támogatással. A Magyar Falu Program a TOP-hoz viszonyítva kisebb támogatási és keretösszegekkel, ugyanakkor jelentősen egyszerűbb eljárásrend mentén, gyorsabb ügymenettel fog működni, amit az tesz lehetővé, hogy az EU-s programokat szabályozó keretrendszerek nem vonatkoznak ezen programra, tekintettel arra, hogy annak forrását teljes egészében a hazai költségvetés biztosítja.

A TOP által finanszírozott 176 darab, támogatói döntéssel rendelkező, Vas megye területén összesen 22,5 milliárd forintos támogatási összeggel megvalósuló projektállomány a megyei keret 106,5%-os lekötését biztosítja. A projektek előrehaladása az alábbiak szerint alakul:

- **támogatási szerződés megkötése folyamatban:**
 - 6 darab projekt (3%)
 - 691 millió Ft támogatási összeggel (3%),
- **tervezési, előkészítési fázis folyamatban:**
 - 24 darab projekt (14%)
 - 3 323 millió Ft támogatási összeggel (15%),
- **közbeszerzési eljárás folyamatban:**
 - 12 darab projekt (7%)
 - 2 819 millió Ft támogatási összeggel (13%),
- **kivitelezés folyamatban:**
 - 32 darab projekt (18%)
 - 5 024 millió Ft támogatási összeggel (22%),
- **beruházás lezárult:**
 - 88 darab (50%) projekt
 - 8 267 millió Ft támogatási összeggel (37%)
- **programmegvalósítás folyamatban** (nem beruházás-jellegű, pl. foglalkoztatási projektek esetében):
 - 14 darab projekt (8%)
 - 2 357 millió Ft támogatási összeggel (10%),

A megvalósítási folyamat kapcsán megfogalmazható tapasztalatok között ki kell emelni a költségűllépések problémáját, amely elsősorban annak tudható be, hogy a projektek előkészítése és a támogatói döntés megszületése között hosszú, mintegy egy-másfél éves időszak telt el, így az elmélyülő munkaerőhiány és az építőipari anyagárak emelkedése következtében a kivitelezési költségek akár 50-100%-kal is megnövekedtek. Ezen tényezők nemcsak a költségek növekedését, hanem a kivitelezési munkálatok jelentős elhúzódását is okozzák, egyes építőipari termékek esetében a kivitelezők hónapokig tartó készlethiánnyal kell, hogy szembesüljenek.

A 17/2017 (II.1.) Korm. rendelet lehetőséget kínál a költségnövekmény igények támogatására, abban az esetben, ha az adott projekt esetében a kapcsolódó közbeszerzési eljárások lezárultak (bontási jegyzőkönyv rendelkezésre áll), és a felmerülő többletigények önerő bevonásával, vagy a beruházás műszaki tartalmának csökkentésével nem kezelhetők. Amennyiben a költségnövekmény összege meghaladja a projekt költségvetésének 15%-át, úgy igazságügyi szakértő által lefolytatott vizsgálatot követően hozható döntés annak támogathatóságáról. 15% alatti mértékig, amennyiben az igényelt összeg nem haladja meg a 30 millió Ft-ot, úgy az

Irányító Hatóság saját hatáskörben dönthet a támogatás megítéléséről. Az ezen összeghatárt meghaladó költségnövekmény igények a Kormány egyedi döntésével hagyhatók jóvá, legfeljebb a projekt költségvetése 30%-át kitevő mértékig. A döntési folyamat részeként az Irányító Hatóság a megyei közgyűlés elnökének előzetes támogató javaslatát is kikéri a kormánydöntésre történő felterjesztést megelőzően.

Vas megye esetében jelen előterjesztés napjáig 26 projekt költségnövekmény igénye érkezett be visszamutatásra a megyei önkormányzathoz összesen 555 millió Ft támogatási igénnyel, amelyek közül 16 esetben már megtörtént a Kormány döntése a többletigény finanszírozásáról (összesen 359 millió Ft értékben), így ezen projektek megvalósítása is biztosítottá vált.

A megvalósítás tapasztalatai közül ki kell emelni a projektek megvalósítása során gyakran előforduló műszaki módosítások problémakörét. A pályázati felhívások – annak érdekében, hogy a költséges műszaki előkészítő munka egy esetleges elutasító döntés következtében ne váljon feleslegessé – a 2014-2020 közötti periódusban már nem várják el engedélyezési szintű tervdokumentációk készítését a pályázatok benyújtásához, elegendő csupán egy tanulmányterv szintű műszaki dokumentáció benyújtása azzal, hogy az engedélyezési és kiviteli szintű tervek elkészítése a támogatói döntést követően, a projekt megvalósítása során kell, hogy elkészüljön. Ez az – egyébként pályázóbarát – eljárás azonban, párosulva a 100%-os támogatásintenzitásból adódó, több esetben kevésbé költségtakarékos tervezéssel, valamint az elhúzódó döntési folyamat során megugró építőipari árakkal, és az ebből fakadó műszaki módosítási (csökkentési) igényekkel, a projektek eredetileg benyújtott tartalmának lényeges, és akár többszöri módosítását, áttervezését tette szükségessé. A műszaki tartalom megváltozása – a kiegészítő támogatás igénylése mellett – az egyik hatékony eszköze lehet az építőipari árak emelkedéséből adódó problémáknak, azonban jelentősen növeli az adminisztratív terheket, mind a kedvezményezett és tervezői, mind az ellenőrzési oldalon. Mindez a projektek megvalósításának jelentős csúszását okozza, sok esetben a projekt adminisztrációja időben lényegesen elmarad a beruházás fizikai előrehaladásához képest.

További lényeges szempont a fentiekhez kapcsolódóan a közbeszerzési eljárások pontos és fegyelmezett lefolytatása, különös tekintettel a kivitelezésre vonatkozó szerződések esetlegesen szükségessé váló módosítására. Több esetben merül fel – részben a pályázati szakaszban egyébként még nem elvárt műszaki felmérések pontatlansága miatt – pótmunka, amelynek elszámolhatósága csak kivételesen indokolt esetben, korrekt műszaki indokoltság mellett történhet meg.

A következő programozási ciklusban kritikus kérdés lesz, hogy a megye településeinek azon felét, amelyek nem mutattak aktivitást és nem nyújtottak be projektjavaslatot a TOP keretében, lehetséges-e hatékonyabban ösztönözni, támogatni a fejlesztési elképzelések azonosításában és megvalósításában. Bár a Magyar Falu

Program egyszerűbb és ügyfélbarát eljárásrendje sokat enyhít ezen a problémán, a megyei önkormányzat területfejlesztési feladatainak fontos részét kell, hogy képezze a jövőben, hogy az EU-s fejlesztési forrásokat a települési önkormányzatok kevésbé agilis hányada számára is sikerrel hozzáférhetővé tegye a jövőben.

Határozati javaslat

A Vas Megyei Közgyűlés a települések fejlesztéseinek megvalósításával kapcsolatos tapasztalatokat bemutató beszámolót az előterjesztésnek megfelelően elfogadja.

Felelős: Majthényi László, a közgyűlés elnöke

Határidő: azonnal

Szombathely, 2019. szeptember 20.

Majthényi László sk.